

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет міжнародної економіки
Кафедра міжнародних економічних відносин

Допущено до захисту
Завідувач кафедри _____
(підпис)

Козак Ю.Г.

“ ___ ” _____ 20__ року

**Випускна робота
на здобуття освітнього ступеня бакалавра**

з теми «Стан та перспективи прямого іноземного інвестування до регіонів
України (на прикладі Одеської області)»

Виконала: студентка 4 курсу, групи 3
спеціальності
6.030503 Міжнародна економіка
Постова Наталія Андріївна

Науковий керівник д.е.н., професор
Козак Юрій Георгійович

ОДЕСА - 2017 р.

ЗМІСТ

Вступ	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАЛУЧЕННЯ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ ДО РЕГІОНІВ УКРАЇНИ:	5
1.1. Сутність, форми, шляхи залучення ПІ до регіонів України	5
1.2. Чинники та особливості залучення ПІ в економіку регіонів України	13
1.3. Методичні підходи до оцінки ПІ в регіони України	23
Висновки за розділом 1	30
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ЗАЛУЧЕННЯ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ ДО ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ:	31
2.1. Аналіз основних параметрів інвестиційного середовища Одеської області	31
2.2. Аналіз рейтингу інвестиційної привабливості Одеської області	40
2.3. Аналіз обсягів залучення ПІ в Одеську область	42
Висновки за розділом 2	50
РОЗДІЛ 3 ПРОПОЗИЦІЇ, ЩОДО НАПРЯМІВ УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАЛУЧЕННЯ ПІ В ОДЕСЬКУ ОБЛАСТЬ	52
3.1. Створення сприятливих умов для розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності в Одеській області	52
3.2. Стратегічні орієнтири підвищення інвестиційної привабливості Одеської області	55
3.3. Поліпшення інвестиційного клімату в рамках програми залучення інвестицій в Одеську область	60
Висновки за розділом 3	62
Висновки	63
Список використаних джерел	66
Додатки	67

ВСТУП

Актуальність теми. Однією з основних тенденцій сучасного етапу світового господарського розвитку стала економічна регіоналізація з істотною диференціацією регіонів за своїм природним, ресурсним, трудовим потенціалом і, відповідно, господарською спеціалізацією та рівнем соціально-економічного розвитку. За таких умов регіони характеризуються більшою або меншою привабливістю для ведення міжнародного бізнесу, тому кожному з них притаманні специфічні особливості у налагодженні економічних взаємовідносин із зовнішнім середовищем.

Особливу роль у розвитку такого співробітництва відіграють іноземні інвестиції. Проблема залучення інвестицій стоїть перед безліччю країн та регіонів, для Одеського регіону вона теж актуальна. Так як в регіоні не вистачає власних ресурсів, насамперед фінансових, необхідно залучати саме іноземні інвестиції. Вони допомагають внутрішньому економічному розвитку, а також відновленню національної економіки.

Мета. Виходячи з актуальності дослідження, метою даної роботи є розробка теоретичних та практичних засад соціально-економічного розвитку Одеської області на основі активізації процесу залучення прямих іноземних інвестицій.

Завдання. Обґрунтування теоретичної засади прямих іноземних інвестицій; з'ясування ролі прямих іноземних інвестицій у забезпеченні соціально-економічного розвитку регіону; аналіз стану, обсягів і напрямків надходжень прямих іноземних інвестицій та соціально-економічного розвитку Одеської області; дослідження впливу надходжень прямих іноземних інвестицій на соціально-економічний розвиток Одеської області; визначення проблем залучення прямих іноземних інвестицій в область; розробка системи заходів щодо покращення умов залучення іноземних інвестицій задля сприяння соціально-економічному розвитку Одеської області.

Об'єкт. Процес залучення та використання прямих іноземних інвестицій в Одеській області.

Предмет. Теоретичні та практичні засади організаційно-економічного забезпечення активізації прямого іноземного інвестування на регіональному рівні.

Методи дослідження. У роботі використано загальнонаукові та конкретно-наукові методи, а саме методи аналізу та синтезу, порівняння, статистичний аналіз, логічного та емпіричного пізнання, застосовано системний підхід при викладенні матеріалу, що дало змогу розв'язати поставлені завдання.

Інформаційна база. В основу дослідження було покладено закони та інші нормативно-правові документи, монографічна та наукова література, Інтернет-джерела, статистична інформація Державної служби статистики України та Одеської області.

Висновок за розділом 3:

Отже, за підсумками третього розділу можна зробити висновок, що для забезпечення інвестиційного розвитку Одеської області, для підвищення рівня її інвестиційної привабливості, важливо провести ряд стимулюючих та відтворювальних процесів, які б забезпечили зацікавленість інвестора у фінансуванні коштів в підприємства області.

Запропоновані заходи допоможуть сформувати інвестиційну привабливість області щодо вкладення іноземних інвестиційних ресурсів, дадуть змогу визначати необхідність залучення іноземного капіталу в контексті його впливу на забезпечення обраних стратегічних орієнтирів інвестиційного розвитку, також сприятимуть швидким темпам досягнення цілей за наперед обумовленими орієнтирами.

ВИСНОВКИ

У випускній роботі було визначено теоретичні й методичні засади дослідження. Визначено поняття та основні риси прямих іноземних інвестицій, чинники які впливають на залучення ПІІ та особливості їх залучення, а також були визначені методичні підходи до оцінки прямого іноземного інвестування в регіон.

Отже, «прямі іноземні інвестиції» - це вкладення капіталу в підприємство закордоном, що забезпечує набуття довгострокового економічного інтересу через отримання інвестором контролю над об'єктом вкладення капіталу й передбачає одержання підприємницького прибутку (доходу) та/або ж досягнення соціального, інноваційного, екологічного та інших видів ефектів.

Визначили, що згідно законодавства України інвестиції можуть вкладатися у вигляді валюти, майна, цінних паперів, прав інтелектуальної власності та інших цінностей відповідно до законодавства. На приплив або відтік ПІІ впливає ряд чинників, це як політичні так і економічні, соціальні, правові, екологічні, географічні та інші чинники.

Розглянули методичні підходи до дослідження прямого іноземного інвестування у регіон. Наведено методику розрахунку одного з найбільш впливових міжнародних рейтингів – оцінка інвестиційної привабливості, розроблена Конференцією ООН з торгівлі і розвитку (UNCTAD). Дана оцінка складається з рейтингів країн за трьома показниками: індексу фактичного залучення прямих іноземних інвестицій; індексу потенціалу залучення прямих іноземних інвестицій; індексу прямих інвестицій закордон. За результатами аналізу індексів наведено розподіл країн за чотирма групами: «лідери», «країни, що перевищили свій потенціал», «країни, що не реалізували свій потенціал» та «аутсайдери».

Крім того, запропоновано цілий ряд економіко-статистичних методів, що дозволяють дослідити тенденції структурних зрушень у динаміці ПІІ за певний період.

Наведена система показників може бути основою для статистичного оцінювання структури прямих іноземних інвестицій за видами економічної діяльності та закономірностей структурних зрушень, які відбулися протягом досліджуваного періоду під впливом різних факторів.

Досліджено основні риси інвестиційного середовища Одеської області. Характеристику проведено згідно з факторами інвестиційного середовища, а саме: географічне розташування, природні ресурси, інфраструктура, трудові ресурси, розмір ринку: споживчий сегмент, розмір ринку: бізнес-сегмент, R&D і IT потенціал області.

Визначальними особливостями інвестиційного середовища Одеської області є :

- потужний морський господарський комплекс: наявність 8 портів (Одеський; Іллічівський; Південний; Білгород-Дністровський; Ізмаїльський; Ренійський; Усть-Дунайський морські торговельні порти та Іллічівський рибний порт);
- значний рівень розвитку транспортної інфраструктури;
- наявність транзитного потенціалу – проходження територією важливих міжнародних транспортних коридорів;
- розвинена туристично-рекреаційна та курортна інфраструктура: 170 кілометрів піщаних пляжів, 6 лиманів, 2 судноплавних річки, більше 60 готелів, близько 50 дитячих оздоровчих центрів, більше 500 кемпінгів, мотелів, туристичних баз;
- значний науковий та освітній потенціал: близько 30 вищих навчальних закладів; галузевий сектор науки налічує близько 80 науково-дослідних установ різних рівнів.

Визначено місце Одеської області у рейтингу інвестиційної привабливості серед областей України (крім Донецької та Луганської областей та АР Крим).

Зазначено, що обсяг залучених з початку інвестування прямих іноземних інвестицій (акціонерний капітал) в економіку Одеської області на 1 квітня 2016р. становив 1329,7 млн.дол. США, що майже на рівні обсягів інвестицій на початок 2016р. З країн ЄС унесено 872,5 млн.дол. США (65,6% загального обсягу) та з інших країн світу – 457,2 млн.дол. США (34,4%).

Отже, для забезпечення інвестиційного розвитку Одеської області, для підвищення рівня її інвестиційної привабливості, важливо провести ряд стимулюючих та відтворювальних процесів, які б забезпечили зацікавленість інвестора у фінансуванні коштів в підприємства області.

Запропоновані заходи допоможуть сформувати інвестиційну привабливість області щодо вкладення іноземних інвестиційних ресурсів, дадуть змогу визначати необхідність залучення іноземного капіталу в контексті його впливу на забезпечення обраних стратегічних орієнтирів інвестиційного розвитку, також сприятимуть швидким темпам досягнення цілей за наперед обумовленими орієнтирами.

Можна сказати, що Одеська область є перспективна для іноземних інвесторів, хоча і має проблеми та недоліки. Прямі іноземні інвестиції - це шлях до розвитку області, до підвищення життєвого рівня населення, економічного зростання та наукового і інноваційного прогресу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Говорушко, Т. А. Сутність прямих іноземних інвестицій та їх класифікація / Т. А. Говорушко, Н. І. Обушна // Теорії мікро-макроекономіки. – 2013. – Вип.. 41. – С. 91-99. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/10871/1/20134>.
2. Економіка регіонів у 2015 році: нові реалії і можливості в умовах започаткованих реформ – К.: НІСД, 2015. – 92 с.
3. Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» 08.09.2011 № 3715-VI. . – Режим доступу : www.rada.gov.ua.
4. Закон України від 19.03.1996 р. № 93/96-ВР «Про режим іноземного інвестування» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rada.gov.ua/>
5. Зовнішньоекономічна діяльність: підприємство-регіон [Монографія]. / Ю.Г. Козак, Н.В. Притула, О.А. Єрмакова та ін. – К.: Центра учбової літератури, 2016. – 240 с.
6. Офіційний сайт Державного агентства України з інвестицій та розвитку [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.in.gov.ua/index.php?get=212>.
7. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
8. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>
9. Офіційний сайт Європейської Бізнес Асоціації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eba.com.ua>.
10. Офіційний сайт IBI-Rating [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ibi.com.ua>
11. Офіційний сайт Головне управління статистики в Одеській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://od.ukrstat.gov.ua>

12. Пересада А. А. Управління інвестиційним процесом: [монографія] / А.А. Пересада. – К. : Лібра, 2008. – 472 с.
13. Пересада А.А. Інвестування / Пересада А.А., Смірнова О.О., Онікієнко С.В. — Київ: КНЕУ, 2001. — 251 с.
14. Прогнозні показники надходження прямих іноземних інвестицій в Україну. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.rbc.ua/ukr/news
15. Програма підтримки інвестиційної діяльності на території міста Одеси на 2016-2018 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://omr.gov.ua/images/File/DODATKI_2016/GORSOVET/16_03_16/dod_438_VII.doc
16. Реверчук С. К. Інвестологія: наука про інвестування: [Навч.посібник] / С. К.Реверчук , Н. Й. Реверчук, І. Г. Скоморович [та ін.]. – Атіка, 2001. – 264 с.
17. Рейтинг інвестиційної привабливості регіонів 2014 – Інститут економічних досліджень та політичних консультацій [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.ukrproject.gov.ua/sites/default/files/upload/rejting_investiciynoyi_privablivosti_regioniv_2014_1.pdf
18. Семенова Н.В. Методи оцінки ефективності прямого іноземного інвестування / Н.В. Семенова // Європейські перспективи №5, 2013, с. 198-201
19. Сімонова М.В. Компаративний аналіз методичних підходів до оцінки інвестиційної привабливості країн з метою прийняття інвестиційних рішень /М.В.Сімонова // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності, 2012, Випуск 1, Том 2, с. 270-278.
20. Стратегія економічного та соціального розвитку м. Одеси до 2022 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://document.ua/prozatverdzhennja-strategiyi-ekonomichnogo-ta-socialnogo-ro-doc302798.html>
21. СТРАТЕГІЯ ЕКОНОМІЧНОГО ТА СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ ДО 2020 РОКУ [Електронний ресурс]. – Режим

доступу

http://oda.odessa.gov.ua/files/oda/dod_do_r_shennya_straten_ya_2020.pdf

22. Тесля С. М. Прямі іноземні інвестиції як економічна категорія, їх суть та класифікація / С. М. Тесля // Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. – Вип. 19.3. – С. 131-139.

23. Третяк Н.М. Фактори формування інвестиційного клімату в Україні / Н.М. Третяк// Фінансовий простір. – №3 (11). – 2013.- С. 165-170.

24. ЭФФЕКТИВНОСТЬ ВОЗДЕЙСТВИЯ ПРЯМОГО ИНОСТРАННОГО ИНВЕСТИРОВАНИЯ В ЭКОНОМИЧЕСКИЙ РОСТ УКРАИНЫ. Мазур В.И., Бондарь С.М. - Наука и Мир. 2016. Т. 2. № 7 (35). С. 20-21.

25. Economics, management, law: realities and perspectives: Collection of scientific articles. - Les Editions L'Originale, Paris, France, 2016.- 484 p. PLACE AND ROLE OF FOREIGN DIRECT INVESTMENT IN ECONOMY OF UKRAINE AND ODESSA`S REGION. 30-33 p.

26. FACTORS OF FOREIGN DIRECT INVESTMENT ATTRACTING INTO ECONOMY OF UKRAINE`S REGIONS. Чичкало-Кондрацкая И.Б., Буряк А.А. - Економічний часопис-XXI. 2014. № 11-12. С. 88-92.

27. Hymer, Stephen H. The International Operations of National Firms: A Study of Direct Foreign Investment / Hymer, Stephen H. – (MIT Press)., 1976. – 253 іл.

28. INVESTMENT AGENCY [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://invest.odessa.gov.ua/>.

29. Index of Economic Freedom 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.heritage.org/index/ranking>.

30. PROBLEMS OF ATTRACTING OF FOREIGN DIRECT INVESTMENTS IN UKRAINE. Tronko V., Sai D. - Economie si Sociologie: Revista Teoretico-Stiintifica. 2016. № 1. С. 19-26.

31. The Global Competitiveness Report 2015-2016 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-report-2015-2016/>

32. THE METHODOICAL APPROACH TO THE EVALUATION OF THE LEVEL OF INTEGRATION OF THE SECTORIAL INVESTMENT AND INNOVATION DEVELOPMENT, TAKING INTO ACCOUNT THE ECONOMIC SECURITY OF INVESTMENTS. Курыку М.В. - Бизнес информ. 2014. № 9. С. 81-86.

33. UNCTAD, Inward FDI Performance Index - Methodology // [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://www.unctad.org/templates/WebFlyer.asp?intItemID=2469&lang=1>